Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

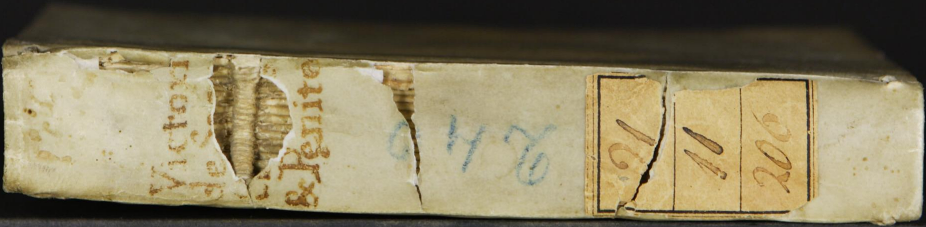

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

G. 415.

21. 11. 206

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

VIII a 240 bis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

21.11.206

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

IHS

In manib. cuius peruenerit iste libellus,
Ipse mihi domino reddere uelle precor.
Philippus. Buccionius. Reatinus.
Huius si queris dominum cognoscere libri,
Hec que sequuntur nomina scritta legge.
O Fures hinc abite procul.

Philippi Buccionij liber

Silvester buccionius

Donatomi dal S. Silvestro Buccione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

De Sacramento confeſſionis, ſeu pænitentiæ, hiſtoria,

ex ueteribus ſanctis patribus collecta, per quam contra hæreticos Lutheranos copioſe oſtenditur, ſacramentalem confeſſionē ab ipſo Chriſto inſtitutam eſſe, et in Eccleſiæ catholicæ uſu uſque ad noſtra tempora ſemper obſeruatam.

De antiquis pænitētiis utilis libellus, e ueteribus sāctis patribus accurate cōtextus.

Mariano Victorio Reatino auctore.

Bibliotheca Transpontina

ROMAE, M. D. LXII.

Apud Paulum Manutium, Aldi F.

CVM PRIVILEGIO.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Exemplum priuilegii.

MOTV proprio &c. Cum nuper ad huius almæ Vrbis ornamentum, & publicam ſtudioſorum omnium utilitatem noſtro iuſſu inſtituta in hac Vrbe fuerit officina librorum pulcherrimis characteribus, & ſumma cum diligentia imprimendorum, præſertim ſacrorum, eccleſiaſticorumque ſcriptorum, accerſito Venetiis, & huic negotio præpoſito dilecto filio Paulo Manutio, cum eruditiſſimo uiro, tum paternæ in hac arte laudis, & induſtriæ imitatore, prouidere, ſicut æquum eſt, volentes, ne eius labor, & induſtria, quæ fructum aliis allatura eſt, ipſi uni detrimentum afferat; quod euenturum eſſet, ſi libros eius diligentia, & cura non ſine magnis ſumptibus emendatos, & impreſſos, atque editos, alii poſtea imprimerent, atque ederent, minore forſitan etiam adhibita diligentia: Vniuerſis, & ſingulis librorum impreſſoribus, & bibliopolis tam extra, quàm intra Italiam, ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, noſtræ uero, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ temporali ditioni immediate, mediateue ſubiectis, etiam ſub pœna quingentorum ducatorum auri fiſco noſtro applicandorum, & amiſſionis librorum ipſo facto, etiam ſine declaratione cuiuſquam Iudicis incurrendis, inhibemus & interdicimus, ne quis ullum ex libris aut eccleſiaſticorum ſcriptorum, aut cuiuſcunque generis, qui aut nunquam ante editi fuerint, aut quos ipſe Paulus primus, ſublatis mendis, correxerit, declararitue, ſeu corrigendos, declarandoſue curarit, ſiue illi Græci, Latini, linguaue Italica communi, ſiue e Græco ſermone in Latinum, Italicumue conuerſi, imprimere, uel ab aliis impreſſum uendere, aut uenalem proponere, & habere audeat per annos quinque, ab eo tempore, quo Paulus eum ediderit, computandos: Mandantes dilectis filiis noſtris Camerario, & Vicario Vrbis, necnon Gubernatori, Senatori, Cameræ Apoſtolicæ cauſarum Auditori, & aliis Vrbis ordinariis Iudicibus, Legatiſque, Vicelegatis, Gubernatoribus, & Poteſtatibus terrarum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, Baricelliſque, & executoribus earundem, ac uenerabilibus fratribus ſingularum extra terras prædictas ciuitatum Archiepiſcopis, & Epiſcopis, eorumque Vicariis, ut quoties ipſius Pauli nomine requiſiti fuerint, ei efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, præmiſſa omnia, & ſingula contra inobedientes, & contrauenientes ad executionem cenſurarum, & pœnarum prædictarum omni, & quacunque appellatione remota, procedant & quilibet eorum procedat, inuocato etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Quia uero difficile eſſet hanc noſtram cedulam originalem ad ſingula loca deferri: Volumus quod de eius tenore, quod ad prohibitionem noſtram huiuſmodi attinet, credi debeat exemplis in ipſis libris imprimendis, ſeu etiam non inſerto tenore, narratis: ita quod ſola narratio, ſeu enunciatio in ipſis libris, ut moris eſt, facienda ad effectum, ut contra inobedientes, ut præfertur, procedi poſſit, ſufficiat. Et maioris efficaciæ cauſa uolumus ut originalis ipſa cedula per Curſores noſtros hic in Vrbe in locis conſuetis, ut moris eſt, affigatur, & publicetur; ne quiſquam ignorantiam eius ualeat allegare: Decernentes irritum, & inane quidquid ſecus fieri contigerit: Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, priuilegiis quoque, & indultis quibuſcunque aliis ſuper imprimendorum librorum facultate forſan conceſſis, & innouatis, ceteriſque in contrariũ facientibus quibuſcunq;.

Placet motu proprio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

PIO IIII. PONTIFICI OPT. MAX.

MARIANVS VICTORIVS REATINVS IVRISCONSVLTVS.

DIV, multumque cogitanti mihi, Sanctiſſime pater, qua uia miſeris his noſtris temporibus afflictæ iam, ac propemodum deploratæ catholicæ Chriſtianæ religioni ſuccurri, ac ſubueniri poſſet, cum multæ ſedulo ueſtiganti in animum occurriſſent, nullam tamē breuiorem certioremq; aduerſus inſurgētes nouos hæreticos reperiri poſſe exiſtimaui, quàm illos non argumentis, ac diſputationibus tantum, hominum ingeniis inuentis, atque diſpoſitis, ut adhuc factum eſt, ſed præcipue uetuſtate ipſa, doctrinaq; a Chriſto, & ab Apoſtolis ipſis ad noſtra uſque tempora repetita, conuincere, ac confutare. uera autem eſſe, quæ dicimus, conſtat ex eorum ſcriptis, in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

quibus nihil aliud quærunt, nec aliò unquam reſpiciunt, quàm imperitis, ac in lectione Sanctorum ueterum minime exercitatis hominibus imponere, ac perſuadere, ea, quæ ipſi docent, a Chriſto primum, deinde ab Apoſtolis ipſis accepta, noſtram autẽ doctrinam, quam per Apoſtolicam Sedem, cui tu nunc Beatiſſime Pater ſancte, ac honorifice præes, habemus, nouam, ac propterea commenticiam eſſe, ex ipſo ſcholaſticorum, ut blaſphemant, fonte, annis abhinc paulo amplius trecentis prodiiſſe. hoc gladio Eccleſiam omnem traiicere, his dolis animas in interitum trahere, his artibus miſeros, ac infelices Chriſtianos decipere conantur. ſubtrahunt enim ſe quotidie a nobis eo omnes prætextu, quòd certiorem ſe, ac uetuſtiorem ex ipſo, ut falſo iactant, expreſſo Dei uerbo ductam ſalutis doctrinam, ab his nouis hominibus, quàm ab Epiſcopis & presbyteris accepiſſe ſe dicunt. Quæ omnia cum falſa ſint, ac ſole clarius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

rius a ueritate ipſa diſcedant, nullũq;
adhuc quo tanto morbo plene ſub-
ueniretur, inuentum remedium ſit,
pretium operæ facturum me eſſe exi-
ſtimaui, ſi a ueteribus, ætatum, ac pro
uinciarum omnium, orthodoxis pa-
tribus, ueluti coacto ex eis œcumeni
co quodam ad hanc rem concilio, ac-
ceptis, propriis ipſorum uerbis, ſen-
tentiis, contra hos adlatrantes hære-
ticos oſtenderem, diuinam, & ab ip-
ſo Chriſto ad nos uſque manantem,
doctrinam eſſe, qua hodie Romana
Eccleſia utitur, quaque ſemper etiam
uſa eſt, cum ei in Petro promiſſum fue
rit, defuturam nunquam eſſe illius fi-
dem, nec portas inferi aduerſus eã un-
quam præualituras, ſed ab ea potius,
ueluti omnium matre, ceteras in fide
cõfirmandas fore Eccleſias. incipiens
igitur a ſacramentis, quibus ueluti ſe-
ptem ualidis, firmiſque columnis, Sa
pientiæ ipſius domus, hoc eſt Eccle-
ſia ipſa Chriſti firmata eſt, omnem eo-
rum hiſtoriã a Chriſto primum, mox

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

a ueteribus ipſis orthodoxis patribus acceptam, in unam ueluti ſacræ religionis catenam contextam, cõpoſui. Vſus ſum autem hac in re ideo non meis, ſed ipſorum ueterum patrũ uerbis, atque ſententiis, ut non diſputationibus, quibus facile a uerſutis hominibus uerſuta etiam tergiuerſatione reſpondetur, niſi ubi tantum erat opus, ſed antiquitate ipſa, contradicentes hæreticos confutarem. Quid enim certius, ac ualidius hoc tã deplorato æuo, male perſuaſis, deceptisque hominibus, ad confutandos eorum errores, poni ante oculos poteſt, quàm ipſum Dei uerbum, orthodoxorum omnium ætatum ac locorum patrum auctoritate expoſitum, atque enucleatum? præſertim cum conſtet apud omnes, eos non minus doctrinæ puritate, quàm probitate uitæ amicos Dei, & fideles Chriſti fuiſſe miniſtros, plurimique eorum religionẽ noſtrã, effuſo etiam pro ea ſanguine, propagarint? In capita uero ideo opus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

ipſum partitus ſum, ut Catholici habere ipſi etiã poſſint, unde ſingulis in dubiis erudiantur. Quot autem quantosque hac in re labores ipſe pertulerim, illorum iudicium ſit, quibus experimento cognitum eſt, quantũ operæ, ac ſtudii, quantumque temporis, & aſſiduitatis requireretur, ut ab uno tantum homine, multis humanis auxiliis deſtituto, omnis ferme tam græcorum, quàm latinorum antiquitas ueſtigari, legi, ac uerſari potuerit. Decreueram autẽ hanc ſacramentorum hiſtoriam una omnem editione promulgare: uerum dum ad operis abſolutionem nauiter incumbo, ac ſemper aliqua noua, quæ iam inuentis auctoritatibus addam, ſedula lectione perquiro, proptereaque editionem ipſam libenter etiam remoror, ampliſſimus præſul Ioannes Moronus Cardinalis, patronus meus, apud quem pro ſua immenſa benignitate familiariter hoſpitor, rogauit me, ut aliquid ſibi ex laboribus noſtris, quos quotidie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

aduersus hæreticos elucubramus, legendum ostenderem. quod cum me facturum pollicitus essem, forte euenit, ut tunc hoc confessionis, & antiquarum pænitentiarum opus præ manibus haberem: tradidi, legit, laudauit. indeque propter catholicæ religionis ardentissimum amorem, quo erga Christianam pietatem, & sinceram fidei ueritatem mirifice affectus, hæreticam prauitatem semper est auersatus, ut ex legationibus eius Germanicis, & omni uita, doctrinaque, multis etiam examinationibus approbata clarissime constat, uersus ad preces, adhortari cœpit ut ederem. Ego dilationis causas subnectebã multas, quarum illa præcipua obtẽdebatur, quòd totum sacramentorũ opus absolutum a me non erat, partemque tantum in lucem edere parum decere uidebatur. uicerunt tandem illius preces. quis enim ego eram, qui homini de catholica religione optime merito, tot honoribus, ac dignitatibus præclarissi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

me functo, patroni mei Reginaldi Po li Cardinalis, uiri nunquam satis laudati, ac mei etiã amantissimo cõtradicerem? præsertim, cum ipsius ope, & beneficentia eiusdemq; in ædibus historia hæc cõfessionis extremam a me susceperit manum, & eius editio ad publicam pertinere utilitatem uideretur. cõsensi autem eo libentius, quòd infelicibus his nostris tẽporibus, magis omnium hoc sacramentum non solum ab hæreticis oppugnari, uerum etiam a prauis, ac scelestis hominibus, qui dedecori sibi futurum putant, quòd occulta sua, ac inhonesta facinora cuiquam patefiant, discerpi, irriderique animaduerterim, cognouerimque hac in re eo periculosius magisque noxium, ac damnosum esse, si huius salutaris, diuinæque institutionis medela desereretur, quo crimina maiora, crebrioraque hac ætate, amplius forsitan quàm unquam antea nõ solũ perpetrantur, sed sæpius dimissa, sæpius etiam ab eisdem numerosius,

ac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

ac periculoſius repetuntur. Ecquisnã profecto inter homines eſt, qui tam ſancte, caſteque uitam traducere poſſit, ut non multis quotidie irrepentibus uitiis maculetur? quis eſt in appetendo, decernendo, loquendo, agendoque tam cautus, ut a recta interdum uiuendi regula non decidat, ac labatur? Nos ipſos, inquit Ioannes Apoſtolus, ſeducimus, & ueritas in nobis non eſt, ſi dixerimus quòd peccatum non habemus. Si autem multis peccatis, ſceleribusque homines inficiuntur, quæ illorum poteſt eſſe ſalus, cum remedium pro abolendis facinoribus, diuine a Chriſto nobis poſt baptiſmi lauacrum relictum, omittatur, contemnaturque? neceſſarium certe ab eius inſtitutione ſemper fuit hoc ſacramentum, cum ſit altera, ut recte omnes uocant, ſalutis tabula; uerum hodie tanto magis eſt neceſſarium, quanto plura, ac maiora hodie quàm antea ſcelera cõmittuntur. Tui igitur Pie IIII. Pontifex Maxime nominis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

maiestate, ac splendore suffultū opus prodit in uulgus. cui enim alteri dicarem illud, quàm summo in Ecclesia Christi, pientissimoque Pastori, cui in Apostolo Petro diuina hæc, quam modo defendimus auctoritas tradita est? cuius tanta humanitas, tanta est rerū omnium benignitas, tanta erga uniuersam Christianam Remp. conseruandam, augendamque cura, & diligentia, ut nihil ab eo, quod pro salute omnium sit, relinquatur intactum. utinam omnes Christianorum Principes cunctique Ecclesiæ proceres, ad conseruandū, propagandumque fidelium gregē, ita ut tu Pastor optimus maximus facis, uigilarent, illudque Homericum cordi affixum semper tenerent:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄν-
δρα,
ᾧ λαοί τ' ἐπιτετράφαται, καὶ τόσσα μέ-
μηλε.

profecto nec tot hæreses quotidie crescentes, neque tot, tantasque morum deprauationes, ita, ut nunc cum suspi

riis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

riis, & doloribus facimus, ploraremus. Ecquid autem eſt, quod in iuuanda, ornandaq; Chriſtiana Repu. fieri poteſt, quod a te ſummo cum impendio, maximisque animi, corporisque laboribus abunde, cumulateq; non præſtetur? Tua opera generale hodie ad profligandas hæreſes undique ex Eccleſia congregatum, concilium fit. tua cura ad priſtinã, ſanctioremq; uiuendi regulam omnes, qui ab ea deſciuerant, conformantur fideles. tuis ſumptibus, tua pietate Religio reſtituitur, urbs Roma non minus bonorum inſtitutionibus morum, quàm ædificiorum ſplendoribus illuſtratur, eruditi ſuſtentãtur: ſcientia omniũ generum, ſacra præſertim, fouetur: hæretici profligãtur: ſacrarũ litterarũ libri, e tenebris eruti, præclariſſimis Aldinis typis impreſſi in lucẽ prodeunt. et, ut breui multa concludam, nihil eſt hodie in catholica Eccleſia, quod uel ob morum deprauationẽ, uel propter orthodoxæ fidei ſuſtentationem, pro-

pagatio-

pagationemq; opera tua indigeat, in quo tu illam affatim, cumulateque nō præſtes. Suſcipe igitur pro tua pietate, hilari fronte, hoc quodcunque ſit opus: idque ex affectu tradentis, non ex ſcribentis ingenio, aut doctrina metire: quando Chriſtus, cuius tu locum in terris merito tenes, pauperem uiduam duo tantum æra in gazophylacium mittentem, non propter donatarum rerum copiam, ſed propter animi magnitudinem, ceteris, qui maiora dederant, præferens commendauit. Interea reliquam ſacramentorum hiſtoriam ea, qua potero ſedulitate, diligentiaque abſoluam. Qua in re eo libentius laborabo, quo me in hac uel Sanctitati tuæ aliqua ex parte feciſſe ſatis, uel catholicæ Eccleſiæ utilitatis aliquid attuliſſe, magis cōperero.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Auctores, ex quibus hoc confessionis opus collectum & probatum est.

Matthæus apostolus, & euangelista uiuebat anno Domini	XXXV.
Marcus euangelista	XXXIX.
Lucas euangelista	XL.
Ioannes apostolus, & euangelista	LV.
Paulus apostolus	LVIII.
Apostoli omnes. eorum de hac re canon citatur a Nicena secunda generali synodo.	
Dionysius Areopagita, Pauli apostoli discipulus, qui passus est anno Christi nati	XCVI.
Clemens Papa martyr, Petri apostoli discipulus. eius autem epistola ad Iacobum fratrem Domini a Rufino Aquileiensi uersa, & a D. Hieronymo non reiecta, citatur ab omnibus ueterum decretorum collectoribus, Iuone, Burchardo, Gratiano, recipiturque ab Isidoro, & Petro Damiano, & quod amplius est, ab Anacleto, Euaristo, Alexandro, & Fabiano,	

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

martyribus, ſummiſque Pontificibus, propriis ex ea uerbis etiam erutis. hic paſſus eſt tertio Traiani anno, a Chriſto nato CIII.

Alexander Papa martyr floruit ſub Adriano CXXII.

Irenæus Lugdunenſis epiſcopus, qui Polycarpum Ioannis euangeliſtæ diſcipulum audiuit, floruit ſub M. Antonino CLXXV.

Tertullianus Afer, quem ſuum præceptorem D. Cyprianus uocabat, claruit ſub Seuero & Antonino Caracalla CLXXX.

Vrbanus Papa martyr ſub Aurelio Antonino CCXXX.

Pontianus Papa martyr CCXXXIII.

Fabianus Papa martyr ſub Philippis & Decio CCLI.

Cyprianus epiſcopus martyr ſub Valeriano CCLVI.

Origenes floruit ſub Seuero Pertinace & Alexandro Mammeæ, obiit ſub Valeriano & Galieno CCLXI.

Eutichianus Papa martyr ſub eodem Valeriano CCLXVI.

Euſebius Cæſarienſis ſub Cōſtantino Magno, cui etiam amiciſſimus

mus fuit, CCCXX.
Iulius Papa primus CCCXL.
Athanaſius patriarcha Alexandrinus, Iulio synchronus, qui obiit ſub Valẽtiniano & Valẽte CCCLXXIX.
Baſilius Magnus claruit ſub iiſdẽ CCCLXXX.
Effrem Syrus Baſilii amicus obiit circa eundem annum calendis Februarii in Edeſſa.
Gregorius Thaumaturgos circa hæc eadem tempora. eius uitã, & miracula Gregorius Nyſſenus conſcripſit.
Gregorius Nazanzenus diui Hieronymi præceptor, CCCLXXXI.
Damaſus Papa floruit ſub Valentiniano & Valente CCCLXXXII.
Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus ſub Theodoſio CCCLXXXVIII.
Epiphanius, Cypri Salaminæ epiſcopus, ſub Theodoſio CCCXC.
Eſichius Gregorii Nazanzeni diſcipulus claruit ſub Arcadio & Honorio CCCC.
Innocentius primus Papa CCCCVIII.
Ioannes Chryſoſtomus patriarcha Conſtantinopolitanus CCCCXI.
Carthaginienſis tertia synodus CCCCXVII.
Hieronymus Stridonenſis presby

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

ter ſub Honorio & Theodoſio CCCCXX.

Philippus presbyter, D. Hieronymi diſcipulus, ſub Theodoſio & Valentiniano floruit CCCCXXX.

Auguſtinus Hipponenſis epiſcopus, qui obiit CCCCXXX.

Victor Afer, Vticenſis epiſcopus, Auguſtino coæuus, ſcripſit ſub Genſerico Vandalo Africam deuaſtante, CCCCXXXI.

Africana synodus in hæc forte tempora reponenda.

Paulinus Nolæ epiſcopus, Ambroſii & Auguſtini diſcipulus, CCCCXXXII

Cyrillus Alexandriæ patriarcha, ſub Theodoſio minore, CDXXXIII.

Agathenſis synodus ſub Cæleſtino primo celebrata, anno CDXXXIII.

Socrates hiſtoriographus, ſub Theodoſio iuniore, CCCCXXX V

Sozomenus hiſtoriographus, Socrati coæuus.

Carthaginienſis quarta synodus celebrata eſt anno CCCCXXXVI

Theodoretus Cyrillo contemporaneus ſub Theodoſio minore CDXXXVIII

Eucherius Lugdunenſis epiſcopus ſub eodem, CCCCXL.

Leo primus Papa, cognomento

Ter-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Termagnus, obiit ſubLeone, CCCCLXI.
Proſper Aquitanicus obiit CCCCLXVI.
Epaonenſis synodus ſub Gelaſio CDXCVIII.
Petrus Rauennæ epiſcopus uiuebat, ipſomet teſte, anno Domini D.
Gildas Badonius Britannus, cognomento Sapiens, DII.
Symmachus Papa DX.
Aurelianenſis synodus DL.
Nicephorus carthophylax DLX.
Gregorius Magnus Papa obiit ſecundo anno Phocæ, DCV.
Theodorus Græcus, archiepiſcopus Cantuarienſis, obiit auctore Beda DCXC.
Beda presbyter Britannus, cognomento Venerabilis, obiit DCCXXXII.
Carolus Magnus in executione synodalium decretorũ floruit DCCCX
Aquisgranenſis synodus, cui Carolus Magnus interfuit.
Cabilonenſis synodus ſub eodem celebrata, licet alii in Eugenii primi tempora, longe antea reiiciant.
Moguntina synodus ſub eodem Carolo, anno uidelicet a Chriſto nato DCCCXIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Rhemensis synodus sub eodem Carolo.

Synodus quædã uetus sine nomine a Burchardo citata, in hæc forte tempora reponi debet.

Angelomus monachus Lexouiensis sub Ludouico & Lothario DCCCXXX.

Ansegisus abbas Leobiensis, qui episcopalium synodorum decreta, sub Pipino, Carolo Magno, Ludouico, & Lothario acta, in quinque libros collegit. claruit Ansegisus sub Lothario DCCCXL.

Theodulphus Aurelianus episcopus iisdem temporibus DCCCXLI

Rabanus Maurus, moritur anno Domini DCCCLV.

Triburiensis synodus, quæ celebrata est DCCCXCV

Burchardus VVormatiensis episcopus sub Henrico MXX.

VVormatien. synodus in hæc tẽpora reponenda sub Arribone episcopo, & Burchardo.

Vrbanus Papa secundus MLXXXIX.

Hugo de sancto Victore sub Henrico quinto MCXX

Innocentius secundus Lotharii

tempore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

tempore,	MCXXXV.
Bernardus abbas Clareuallensis	MCXL.
Richardus de sancto Victore sub Conrado tertio	MCXLII
Petrus Blesensis Anglus D. Thomæ Cantuarien. amicus	MCLX.
Innocentius tertius Papa	MCC.
Latheranen. generalis synodus sub eo celebrata, anno	MCCXV
Thomas Aquinas, omnium theologorum doctissimus,	MCCLXX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Argumentum operis.

Cap.1. CONTRITIO *prima pænitentiæ pars est, definiturque iustus de perpetratis peccatis conceptus dolor. comites eius sunt spiritus tribulatio, & humilitas: eamque præcedunt perturbatio, tremor, erubescentia, confusio, & animi immutatio. uocatur contritio alio nomine cordis compunctio, eaque integra esse debet. sufficit autem ipsa sola cum sacramenti confessionis uoto, quando sacramentũ ipsum haberi nequit.*

C. 2. *Altera pænitentiæ pars confessio est, appellaturque a Græcis exhomologesis: alij pænitentiam uocant: multi absolutionem, reconciliationem, & manus impositionem.*

C. 3. *Instituta autem est a Christo, cum claues, & ligandi, soluendique potestatem, seu dimittendi, retinendique peccata facultatem apostolis est elargitus.*

C. 4. *Necessaria est autem post baptismum omnibus peccatoribus, qui immaculatam Christi tunicam, quam in sacro lauacro acceperunt, scelerum, et facinorum maculis conspurcarunt. cogi autem ad agendam pænitentiam peccator potest, ubi eius crimen innotuit. adeo autem necessaria confessio est, ut sine ea, uel eius uoto, quis grauium peccatorum remissionem non assequatur. uotum uero tunc sufficit, cum non religionis contemptus, sed necessitatis articulus cõfessionem excludit.*

C. 5. *Vtilis est confessio propter erubescentiæ bonum, remissionem peccatorum, pœnæ abolitionem, mentis serenitatem*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

tatem, gratiæ recuperationem, macularum animæ ablutionem, demum propter consilium pœnitendi, et a sceleribus abstinendi, quod quis a sacerdote hoc in sacramento accipit. Non potest sacram quis eu charistiam sumere, nisi prius peccatorum suorum exhomologesim sacerdoti fecerit: nec statim post exhomologesim pœnitentia nondum peracta eam sume re debet. Ligandi soluendiue potestas ad episcopos tantum pertinet, & sacerdotes, non ad quemlibet e uulgo, aut inferioris ordinis clericos: uerum tamen est, quòd olim inconsulto episcopo nisi in necessi tatis casu sacerdotes pœnitentes nõ reconciliabant: quæ prima episcopalium, ut uocant, casuum origo est: mox etiam monachis cõmunicata facultas fuit. spectat autem ad eum qui confessiones audit, ut sit uitæ inculpatæ, probatæque doctrinæ; ut peccatores ad lacrymas gemitusque impellat; pœnitentes hilare recipiat, benigneque amplectatur; magisq; ad misericordiam quàm ad iustitiã uergat. ad peragendam autem cõfessionem tenentur omnes qui rationis compotes ad discretionis annos peruenerunt: illamque per se ipsum quis, non per nuncium, aut epistolam facere debet. Cõfitendi tempus olim quadragesimæ initium erat, reconciliationis uero dies quintus ante pascha: nunc necesse est ut peccator ante pascha semel saltem in anno exhomologesim faciat, & in die paschæ sacram eucharistiam sumat. quæ uero in extremo uitæ fit pœnitentia, licet suam salutis habeat spem, nõ tamen habet æque certam,

C. 6.

C. 7.

C. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

certam, ſicut illa quæ ſanitatis tempore fit. relaxantur autẽ tunc omnes pænitentiæ leges, omnisq; etiam abſoluitur pænitens, ne ſine uiatico diſcedat e
C. 9. uita. Fieri debet confeſſio proprio parocho, non alieno, niſi in neceſſitatis caſu & ex priuilegio. pro-
C. 10. pterea monachi abbati illam faciunt. Tenetur autem quis confiteri omnia ſcelera grauia, quæ mortalia uocamus, etiam occulta, eaque ſpeciatim, & ad aures unius ſacerdotis, non plurium, confeſſionem diuidendo, una cum cauſis & circumſtantijs. ſalubre autem eſt ſacerdotibus pandere etiam leuia, et animi cogitationes. uulgata crimina deferri olim ad epiſcopum ſolebant, tam per laycos, quàm etiam per clericos: idque fiebat, ut per pænitentiam emendarentur. Quæ uero ſecreta ſunt, prodi in uulgus neque libellis, neque alio modo debent. enarranda ſunt autem crimina ſpeciatim, non generatim, & confuſe, item magna cũ humilitate, ſuique ipſius
C. 11. accuſatione, &, ſi fieri poteſt, genibus flexis. Reuelari a ſacerdote peccatum in confeſſione perceptũ nullo modo poteſt, &, ſi fiat, nulla ei adhibetur fi-
C. 12. des. Claues Eccleſiæ tres præcipue ſunt, ſcientiæ, ordinis, & iuriſdictionis, omnesque hoc in ſa-
C. 13. cramento requiruntur. Abſoluit peccatorem intus a Deo reſuſcitatum ſacerdos, non declarat abſolutum: malusque æque ut bonus abſoluit. nullum eſt crimen quod abſolui non poſſit, niſi impænitentia, & deſperatio, quæ peccata in ſpiritum ſanctum dicuntur. non abſoluuntur autem hæc quia ca

rent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

rent contritione , & emendatione . Ferri autem absolutio debet , aut ligatio secundum causarum merita, non pro uoluntatis libito : peccatorque nisi peracta pænitentia reconciliari non debet ; & si iniusta sententia forte sit , timenda nihilominus est . ante absolutionem preces quædam olim præmittebantur . Materia in hoc sacramento sunt actus ipsius C. 14.
pænitentis : forma uero, ego te absoluo in nomine patris, & filij, & spiritus sancti . Hæc autē uerbo Dei perficitur , sicut omnes omnium sacramentorum formæ . Errat qui se hoc tantum nomine pænitentiam C. 15.
agere putat , propterea quòd a sacramentis solummodo abstinet . et abusus est in confessione excusare peccata . Satisfactio , tertia pænitentiæ pars , ne- C. 16.
cessaria post confessionem est ; et consistit in ieiunijs, lacrimis , orationibus, eleemosynis , & alijs sanctæ operibus disciplinæ . aboleturque per eam temporaria pœna æterna in eam commutata, quam post dimissum in confessione peccatum , subeundam manere , multis probatur. defenduntur hoc in capite opera & merita : iustificationis materia explicatur; & argumenta , quæ in contrarium esse uidentur , breuiter confutantur .

Procœmium.

Procemium.

SCRIPTVRI de sacramento pœnitentiæ, opus in sexdecim capita partiemur. Primo de contritione tractabimus: Secundo de cōfessionis nominibus: Tertio de eius institutione: Quarto de necessitate: Quinto quæ, & qualesnam ex confessione sequantur utilitates: Sexto dicetur an sine confessione, uel continuo post eam factam, accedi sacram ad eucharistiam possit: Septimo de personis scilicet tam de ijs quibus audiendi confessiones facultas a Deo tributa est, quàm etiam de illis quæ ad eam peragendam ex præcepto sanctæ et catholicæ Ecclesiæ tenentur. Octauo scribetur de tēpore quo fieri confessio debet; hocque in capite explicabitur an pœnitentia usque in extremum uitæ dilata utilis et proficua sit. Nono narrabitur utrū quis hominis qui alterius parochiæ sit audire cōfessionem, & pœnitentiam ei imponere ualeat. Decimo explicabitur modus faciendi confessionem, hoc est quæ peccata pandenda sacerdotibus sint, grauiane tantum, an etiam leuia, & animi quoque cogitationes: Item an speciatim una cum causarum adiectione omnia ex integro crimina sint enarranda, & ad aures dumtaxat unius, an plurium, prout libuerit, sacerdotum, partiendo confessionem: & quo casu publica imponi pœnitentia debeat: demum quo ritu, quaue reuerentia confessio, & quo modo peragenda pœnitentia sit. Vndecimo capite enarrabitur

quanta

quanta cura & diligentia ſecreta tenenda a ſacerdotibus confeſſio ſit, & utrum detegentibus eam fides adhiberi debeat. Duodecimo dicetur de tribus præcipuis Eccleſiæ clauibus, quæ neceſſariæ hoc in ſacramento ſunt. Decimotertio tractabitur de abſolutione, ideſt utrum peccatorem abſoluat ſacerdos, an potius abſolutum declaret: & an malus æque ut bonus abſoluat ſacerdos: numquid omne peccatum remitti poſſit: & utrum pro libito uoluntatis, an ſecundum cauſarum merita abſolutio impendi debeat: poſtremo quibus olim præmiſſis precibus abſolutio præberetur. Decimoquarto de materia & forma huius ſacramenti ſcribetur. Decimoquinto abuſus aliqui taxabuntur. Decimoſexto, quod poſtremũ omnium erit caput, dicetur de ſatisfactione, quæ tertia eſt pænitentiæ pars: hoc eſt explicabitur, quæ pœna per ſatisfactionem eluẽnda, abſolutum in confeſſione maneat hominẽ; & in quibus ſatisfactio ipſa conſiſtat; & quo modo immenſæ ſatisfactioni per Chriſtum actæ hæc minime repugnat: & quia altiorem ueſtigationem materia iſta poſtulat, propter noſtrorum temporum infelicitatem, de fide & iuſtitia, item de operibus, & meritis late tractabitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

De contritione, Cap. I.

P AENITENTIA *tres habet partes, contritionem, confessionem, & satisfactionem. Est autem contritio, ut ab ea quæ prima est incipiamus, iustus de perpetratis peccatis conceptus dolor cum proposito confitendi, & satisfaciendi. is enim, qui de commissis sceleribus remissionem habere desiderat, necessarium habet in primis a peccatis cessare, ea quatenus potest abhorrendo, deinde se ad bonorum operum per confessionem, & satisfactionem initia præparare, quemadmodum docet apostolus, cum ait: Abijciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis. et Dauid propheta, Declina, inquiens, a malo, et fac bonum. et Isaias: Quiescite agere peruerse, discite benefacere. Cóteri autem de peccato dicitur is, qui propter commissum delictum dolore afficitur. hoc autem cordis scissioné uocat Iohel propheta, cum ait, Scindite corda uestra & non uestimenta uestra. habet autem secum uera contritio, spiritus tribulationem, & animi humilitatem. quæ omnia a propheta Dauid breuiter explicantur cum dicitur: Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non despicies. Tribulatione afficitur spiritus, cum de cómissis sceleribus dolorem concipit: humiliatur uero cum sese uti reum agnoscens, coram diuina misericordia pro impetranda uenia prosternit. ante autem quàm contritio cordis contingat, perturbatur cor*

Thomas 3. p. q. 90. art. 1. & 2. & q. seq.

Rom. 13.

Psal. 30.

Isa. 16.

Iohel. 2.

Psal. 50.

ipsum

ipſum, tenebras, & miſerias, in quibus ſe totum immerſum propter peccatum uidet, illuceſcente gratia agnoſcere incipiendo: de qua re loquens, rarum pænitentiæ exemplum, Dauid aiebat: Cor meũ conturbatum eſt in me, dereliquit me uirtus mea, et lumen oculorum meorum, & ipſum non eſt mecum. et alibi: Cor meum conturbatum eſt in me, & formido mortis cecidit ſuper me. & rurſum. Sana me Domine, quoniam conturbata ſunt oſſa mea, et anima mea turbata eſt ualde: ſed tu Domine usque quo? loquens de contritione Iſaias, egregie eius explicat comites, humilitatem ſcilicet, & tremorem: ait enim: Ad quem reſpiciam, inquit Dominus, niſi ad pauperculum, et contritum ſpiritu, & trementẽ ſermones meos? Pauper enim humilẽ corde ſignificat ſicut ſcriptum eſt: Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. Ieremias eleganter explicat, quo modo contritio hæc peccatori contingat, cum ait: Poſtquam conuertiſti me, egi pænitentiam, et poſt quã oſtendiſti mihi, percuſſi cor meum: confuſus ſum, & erubui, quoniam ſuſtinui opprobrium adoleſcentiæ meæ. conſtat enim ex iis uerbis, quòd ante quàm homo de perpetratis ſceleribus conteratur, neceſſe eſt, ut a Deo ſuperne illuminetur, & de miſeria, in quam ſe ipſum peccando proiecit, admoneatur. hac enim accedente illuminatione peccator ad pænitentiam ſe conuertit. uocatur hæc apud Græcos μετάνοια, ſignificatque, Tertulliano auctore, animi conuerſionem, & immutationem. certe

Pſal. 37.
Pſal. 54.
Pſal. 6.
Iſa. 66.
Matth. 5.
Ierem. 31.
Tertull. lib. 2. contra Marcionem.

græca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

græca nuncupatio transmutatam innuit mentem: immutat autem mentem suam peccator, dum firma penes se uoluntate deliberat ulterius non peccare. hæc autem deliberatio nisi præcedente erubescentia, & confusione non contigit. confunditur enim in se ipso peccator, dum se tot uitiis, & sceleribus uidet immersum, dum contra uoluntatem Dei uitam suam traduxisse considerat, & dum æternam propter peccatum se amisisse felicitatem perpendit. propterea confusus erubescit, sicut ait apostolus cũ scri-
Rom.6. bit: Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? oritur erubescentia hæc in
Gal.3.5. homine, ex eo quòd diuinior illa animæ pars, quàm
Rom.8. spiritum sacra appellat scriptura, flagellat, & continuis pungit aculeis animam, quæ peccatis consentiendo uitam traduxit, ueluti quæ belluarum more, sensus, non ipsius recte consulentis, peccando secuta sit motus: conscientiã hanc uocant, quæ acriter profecto scelestam animam pungit, & eam requiescere nullo modo sinit. nouerat hoc ipsum Dauid propheta, qui post peccatum continuis in corde conscientiæ male actæ uitæ ictibus sauciatus, exclamabat lu-
Psal.31. gens: Quoniã die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea dum configitur spina. in miseriam quidem, & ærumnam cõuertebatur propheta, dum acuta conscientiæ spina mentem illius acriter ob perpetrata delicta pungebat, traijciebatque. Post confusionem uero, & erubescentiam, quæ conscientia instante, et duriter pungente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

gente, peccatoribus accidunt, defectus quidam animi, ac sui ipsius deliquium quoddam illis continuo oboritur, quoniam in se ipso deficit homo, qui peccauit, & undique confusus, quò se ipsum uertat, ignorat. sicut legimus de Cain, cuius uultum concidisse Gen.4. *post peccatum animo conceptum scriptura cõmemorat. hæc autem uultus deiectio utique non contigisset, nisi prius animi defectio præcessisset. quo modo enim non deficiet peccator, qui quo diligentius se ipsum considerat, & attendit, eo fœdius peccatorum maculis se contaminatum agnoscit, nihilque quod eum consoletur aut erigat iam collapsum, in se perspicere modo aliquo potest? nouerat hoc ipsum Dauid, cum diceret, Defecit caro mea & cor meum.* Psal.72. *tanta hæc animi defectio, ac talis etiam est, ut nisi quis deinde ad immensam Dei misericordiam, qua peccatores pœnitentes recipit, mentis sustolleret oculos, peccati grauitate oppressus in desperationem omnino adduceretur, & ita in æternum periret. at cum in illam mentis figit intuitum, illico consolationem recipit. sperat enim ueniam, & peccatorum omnium in ea remissionem: & ita dolorum, quibus affligebatur, multitudinem, immensa æternæ pietatis consolatione restinguit. cognitũ experimento hoc erat prophetæ Dauid, cum diceret: Secundum mul*- Psal.93. *titudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerunt animam meã. et rursum.* Psal.111. *Paratum cor eius sperare in Domino, confirmatum est cor eius, non cõmouebitur donec despiciat inimicos*

ſuos. requirit autem a nobis Deus integram contritionem, uidelicet ut cuncta prorſus abhorreamus delicta, nihil nobis, quod non diſpliceat, ſeruando: quia quemadmodum præceptũ fuit ut diligeremus Deum ex toto corde, ex tota anima, & ex omnibus uiribus, ita etiam præcipitur ut toto corde conuertamur ad Dominum, cum nobis dicitur: Conuertimini ad me in toto corde ueſtro, in ieiunio, fletu, & planctu, & ſcindite corda ueſtra, & non ueſtimenta ueſtra. toto autem corde non conuertitur is, qui uel ſibi aliquod perpetrandum ſeruat delictum, uel cuncta iam commiſſa ſcelera pariter non deteſtatur. Vocatur autem contritio ab euangeliſta Luca, cordis compunctio, cum ait: His auditis cõpuncti ſunt corde & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos apoſtolos: Quid faciemus uiri fratres? quo nomine utitur etiam beatus Ephrem, qui præterquod librũ de compunctione cordis inſcripſit, ita alio in opere dicit: Cõpunctio, inquiens, fratres ſanitas animæ eſt, illuminatio mentis eſt: compunctio fratres remiſſionem delictorum nobis acquirit: cõpunctio fratres Ieſum unigenitum facit in nobis habitare, cum eum deſideramus, & quærimus. & quoniam ex cordis contritione lacrymæ oboriri ſolent, propterea ſubdit: Volo uobis fratres enarrare potentiam lacrymarum: Anna per lacrymas a Deo Samuelem prophetã accepit, ſublimitatem & gloriationem animæ ſuæ. mulieris etiã peccatricis debita in domo Simonis a Chriſto domino dimiſſa ſunt; quæ lacrymis pedes eius riga-

Thomæ 3. p. in add. q. 2. arti. 3. De pæn. diſt. 3. c. ſceleratior. §. his &. c. ſunt

Deut. 6.

Iohel. 2.

Act. 2.

Ephrem de extremo iudicio c. 5.

1. Reg. 5.

Luc. 7.

rigabat, & crine tergebat. grandis uirtus est lacrymarum, multumque præualent lacrymæ, quæ secundum Deum sunt. Fiduciam Domini semper acquirunt lacrymæ: sordidas cogitationes expellunt, nec proximare eas permittunt animæ compunctionem cordis habenti. asserere hoc ipsum uidetur etiam Dauid: qui postquam dixit conturbata sibi fuisse ossa Psal.6.
una cum anima, quod ex animaduersione, & consideratione scelerum, dum interea peccator compungitur, euenit, statim addidit: Laboraui in gemitu meo, *lauabo per singulas noctes lectum meum: Lacrymis meis stratum meum rigabo. Scripsit etiam beatus Chrysostomus de compunctione cordis libros duos, ut nemini iam uerti possit in dubium, quin contritio cordis omnibus peccatoribus necessaria sit: cuius tanta uis & potentia est, ut Niniuitas ab urbis excidio li* Ion.3.
berauerit, Dauid in Dei gratiam restituerit, pecca- 2. Reg. 12.
trici mulieri multorum peccatorum remissionem impetrauerit, Petrum apostolorum principem a periu Luc.7.
rii reatu, & infidelitatis culpa absoluerit, & latro Luc. 22.
nem breuissimo quodam temporis spatio compunctũ, Luc. 23.
e tormento, et ignominia crucis, in paradisi delicias, & gloriam transportauerit. felix profecto contritio, quæ peccatorum corda ita proscindit, & conterit, ut illa prorsus innouet ad salutem, quemadmodum orabat Dauid, cum diceret: Cor mundum crea in me Psal.50.
Deus, et spiritum rectum innoua in uisceribus meis. Sancta & diuina innouatio, per quam homo, qui prius impius et insipiens dicebat in corde suo non esse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

Psal. 52. *Deum, uel etiam non respicere ad peccantium macu*
las, proptereaue in duritia peccandi obfirmatus aie
Psal. 9. *bat: Nō mouebor a generatione in generationem si-*
ne malo: cœperit postea per compunctionem noua ef
Rom. 10. *fectus creatura, corde credere ad iustitiam, & ore*
confessionem facere ad salutē. et animo ad bene agen·
Psal. 27. *dum offirmato, postremo exclamat: Refloruit caro*
mea, & ex uoluntate mea confitebor ei. et rursum,
Psal. 27. *Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Do-*
mino, & tu remisisti impietatem peccati mei. et ali
Psal. 56. & 107. *bi. Paratum cor meum Deus, paratum cor meum,*
sicuti de peccatore post pœnitentiā ad bene agendum
Psal. 111. *confirmato, alibi dicitur: Cōfirmatū est cor eius, non*
cōmouebitur donec despiciat inimicos suos. Præsenta
neum et cæleste remediū, quod adeo cunctis fidelibus
peccatoribus necessariū est, ut sine eo nemo sibi ueniā
polliceri, nemo salutē promittere modo aliquo possit,
Thomæ 3. p. in add. q. 6. art. 1. *cum tamen ipsum per se solū, ubi cetera haberi reme*
dia nequeunt, ad remissionem peccatorum sufficiat.
Ezech. 18. *quoniam scriptum est quod in quacunque hora inge-*
muerit peccator, & conuerterit se a uia mala, omniū
Psal. 50. *iniquitatum eius Deus nō recordatur. et Dauid pro-*
propheta, sacrificium Deo acceptum ait esse spiri-
tum contribulatum: item, cor contritum & humi-
liatum ab eo minime despici asseuerat. firma atque
immobilis salutis scala, per quam quilibet impius,
& peccatorum maculis inquinatus, ad cælum ascen
dere facile potest, & sine qua nullus peccator compa
rare sibi salutem ualet: ita enim beatitudinis æter-
nam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

nam, & pretiosissimam mercem fidelibus suis acqui rendam Deus instituit, ut ubi haberi sacramenta non possunt, sola cordis fide, & contritione, una tamen cum sacramentorum uoto, & desiderio, illa emi, sola parari possit. et ita inexcusabilis es o homo, cum nihil a te Deus eatenus requirat, nisi quatenus illud facere potes, et adimplere. est in Ecclesia baptismus, sunt etiam claues: utrumque pro consequenda salute necessarium a Christo institutum remedium. primum salutem homini parat, alterum amissam restituit. hæc remedia si non accipies, utique damnationem accipies. at si tibi nec baptismi, neque sacerdotalium clauium copia suppetit, habes in te ipso unde saluari possis, cor scilicet tuum, quo uel ad iustitiam credas, uel iam credens compungaris ad ueniã & salutem. habes, inquam, animum tuum, ut sacramentum, quod effectu habere nequis, uoto et desiderio assequaris. Baptismi uicem, inquit Augustinus, aliquando implere passionem, de latrone illo, cui non baptizato dictum est, hodie mecum eris in paradiso. non leue documentum beatus Cyprianus assumit. quod etiam, atque etiã considerans inuenio, non tantum passionem pro nomine Christi, id quod ex baptismo deerat, posse supplere, sed etiam fidem, conuersionemque cordis, si forte ad celebrandum mysterium baptismi, in angustiis temporum succurri non potest. neque enim latro ille pro Christi nomine crucifixus est, sed pro meritis facinorum suorum: nec quia credidit passus est, sed dum patitur cre-

Thomas 3. parte summæ q. 68 art. 2.
August. lib. 4. de baptismo cõtra Donatistas c. 23. idem asserit epist. 108. ad Seleucianã.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

didit . quantum itaque ualeat etiam sine uisibili
Rom. 10. sacramento baptismi, quod ait apostolus, Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, in illo latrone declaratum est. sed tunc impletur inuisibiliter, cum mysterium baptismi non contemptus religionis, sed articulus necessitatis excludit. confirmat hanc eandem sententiam diuus Ambrosius, cum de Valentiniani obitu scribit: eum
Ambr. de obitu Valentiniani. enim fide, & baptismi uoto saluum asseuerat factū, propterea quòd ad baptismi aquas morte præoccupatus peruenire non potuit. quibus auctoritatibus motus beatus Bernardus, multis id ipsum asserit in epi
Bernardus epistola 77. stola quam ad Hugonem de sancto Victore misit. Idem quoque in sacramento pœnitentiæ a ueteribus statui, ut scilicet ubi sacramentū haberi nequit, eius uotum una cum peccatorum contritione sufficiat, ex
Epaonen. syn. c. 11. Burchard. lib. 11. c. 51. Carthag. 3. sy. c. 81. Burchard. lib. 18. c. 10. Thomas 3. parte summæ, q. 68. arti. 2. & in add. q. 6. art. 1. Epaonensi synodo, & Carthaginiensi tertia, alibi in opere scribimus. hæc autem in necessitatis tantū articulo uera sunt, ubi quis non ex contemptu, sed personarum inopia, aut angustijs temporum a sacramentis excluditur. nam etsi Deus uirtutem suam sacramentis, ut theologi scribunt, non alligauerit, quin sine eis, ubi illa haberi nequeunt, operari ipse ad salutem inuisibiliter non possit, adeo tamen necessaria illa esse uoluit, ut eorum uotum requirat, ubi effectus sequi externe non potest. sequitur igitur, ut de confessione, altera pœnitentiæ parte, nunc pertractemus. uerum quia latum est opus, in capita ipsum partiemur, & a nomine initium capiemus.

De

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

De confessione, & primum de eius nomine, Cap. II.

C ONFESSIONIS *nomen apud sacras literas interdum laudem, interdum scelerum propalationem significat. hoc autem ex hebraicæ linguæ proprietate ductum est: apud eã enim hoda uerbum cum laudare, tum etiam confiteri significationem habet. hanc in sententiam dictum est a beato Hilario: Inuenimus confessionem duplici ratione tractandam esse, unam confessorum peccatorum, ubi in deserto Iordanis confitebantur peccata sua esse: aliam laudationis Dei, ubi Dominus loquitur ad patrem, Confiteor tibi Domine, pater cæli et terræ, quòd abscondisti hæc a sapientibus, & reuelasti ea paruulis. prima ergo illa, & superior confessio, peccatorum esse credenda est, maxime quæ prædicationi propheticæ, atque apostolicæ connectitur: sequens hæc laudationis Dei intelligenda est, populorum deinde omnium, idest gentium uniuersarum. Peccatorũ igitur cõfessio, de qua in præsentia tractaturi nos sumus, græce* ἐξομολόγησις *appellatur. quæ frequens est penes diuum Cyprianũ nuncupatio: quã obrem quodam in loco, credo, ait, ut qui libellum a martyribus acceperunt, & auxilio eorum adiuuari apud Dominum in delictis suis possunt, si premi infirmitate aliqua, & periculo cœperint, exhomologesi facta, & manu eis a uobis in pœnitentiam imposita, cum pace a martyribus sibi præmissa ad Dominum*

Hilarius in expositione. Psal. 66.
Matth. 3.
Luc. 10.
Cyprianus in epistola ad clerum de iis qui ad eucharistiã festinant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

minum remittantur: & quoniam per confeſſionem peccatorum, pœnitentia pro qualitate facinorum im ponitur, ipſeque peccator, qui funibus peccatorum ſuorum deuinctus erat, a reatu abſoluitur & recon ciliatur Deo, propterea ipſa confeſſio modo pœnitentia & abſolutio, modo reconciliatio appellatur.

Prou. 5.

Symmachus Papa in Apologetico, contra Anaſtaſium Imperatorem, pœnitentiā uocat, cum ait. Con feramus autem honorem Imperatoris cum honore Pontificis, inter quos tantum diſtat, quantum ille rerum humanarum gerit, iſte diuinarum curam. Tu Imperator a Pōtifice baptiſmum accipis, ſacramenta ſumis, orationem poſcis, benedictionem ſperas, pœnitentiam rogas: poſtremo tu humana admi niſtras, illi tibi diuina diſpenſant. Abſolutionis no mine, & reconciliationis utitur synodus, cum ait, ut presbyteri de occultis peccatis iuſſione epiſcopi pœ nitentes reconcilient, & ſicut ſupra præmiſimus, infirmantes abſoluant, & communicent. Item Pontianus Papa martyr. De ſacerdotibus autem Domini, quos uos audiuimus contra prauorum hominum inſidias adiuuare, eorumque cauſas portare, ſcitote uos in eo ualde Deo placere, qui ſibi eos ad ſeruiendum aſciuit, & familiares intantum ſibi eſſe uoluit, ut etiam aliorum hoſtias per eos acceptaret, atque eorum peccata donaret, ſibique reconciliaret. ipſi quoque proprio ore corpus Domini conficiunt, & po pulis tradunt. et Auguſtinus. An non cogitamus, cum ad iſtorum periculorum peruenitur extrema,

Symmachus Papa.

Burchard. lib. 18. c. 16.

Pontianus epiſtola 1. ad Felicem Succribonum.

Aug. Honorato, de fuga in perſecutione epiſt. 180.

nec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

nec est potestas ulla fugiendi, quantus in Ecclesia fieri soleat ab utroque sexu, atque ab omni ætate concursus, alijs baptismum flagitantibus alijs reconciliationem, alijs etiam pœnitentiæ ipsius actionem, omnibus consolationem, & sacramentorum confectioné, & erogationem? ubi si ministri desint, quantum exitium sequatur eos, qui de isto sæculo uel non regenerati exeunt, uel ligati? Item Gildas Badonius Britannus, cognomento Sapiens, Desine, inquit, quæso, ut propheta ait, ab ira, & derelinque exitiabilem, ac temet ipsum maceraturum, quem cælo ac terræ, hoc est Deo, gregique spiras, furorem: fac eos potius mutatis pro te orare moribus, quibus potestas suppetit supra mundum alligandi, cum in mundo reos alligauerint, & soluendi cum pœnitentes soluerint. Item Victor Afer Uticensis episcopus: Colonias iure ad excolendum agrum accipiatis (Hilderichi Arriani, Vandalorũ Regis, uerba sunt hæc) ita tamen ut non psallatis, neque oretis, aut ad legendum, codicem manibus gestetis, non baptizetis, neque ordinetis, aut aliquem reconciliare præsumatis. Vocatur etiam confessionis sacramentum, manus impositio. unde idem Victor Afer dum deplorat sacerdotes a Vandalis in exilium missos, ait: Qui hos baptizaturi sunt fonte aquæ perennis? qui nobis pœnitentiæ manus collaturi sunt, & reconciliationis indulgentia, obstrictos peccatorum uinculis soluturi. Quia dictum est, quodcunque solueritis super terram, erit solutum & in cælo: qui nos sollem-

Gildas Badonius in lib. de excidio Britanniæ.

Victor Afer lib. 3. de persecutione Africana

Idẽ Victor lib. 2. de persecutione Africana

Matth. 18.

nibus

nibus orationibus sepulturi sunt morientes? a quibus diuini sacrificii ritus exhibendus est consuetus.

De confeßionis institutione, Cap. III.

QVIS *autem exhomologesin primus in Ecclesiam introduxerit, magna uertitur hodie inter catholicos & hæreticos controuersia, affirmantibus illis a Christo seruatore omnium institutam, his uero negantibus. allatret quisquis ille sit, ueritas est a Christo, Tertulliano etiam teste, ut cetera sacramenta eam quoque statutá, quippe cum soluendi, ligandiue potestas, quæ a Christo apostolis tributa est, uana prorsus esset, atque inanis, si peccata facinoraue non enarrarentur: unde enim nosset sacerdos quis ligari mereretur, aut potius solui, si facta, quibus ligamen debetur, aut solutio, non explicarentur? alioqui aut una omnium esset solutio, aut unum dumtaxat uinculum: propterea Petrus dixit Clementi, dum eum tradita sibi a Domino donaret potestate: propter quod ipsi trado a Domino mihi traditam potestatem ligandi, & soluendi, ut de omnibus quibuscunque decreuerit in terris, hoc decretum sit & in cælis: ligabit enim quod oportet ligari, & soluet quod expedit solui, tanquam qui ad liquidum Ecclesiæ regulam nouerit: ipsum ergo audite, scientes quia quicunque contristauerit doctorem ueritatis, peccat in Christum, & patrē omnium exacerbat Deum, propter quod & uita carebit. in hanc sententiam dictum est ab Vrbano: Quod autem*

Tertulli. lib. 1. de trinitate.

Matth. 16. Ioan. 20.

Clem. Papa Petri apostoli discipulus in epistola 1. ad Iac. fratrē Domini. 8. q. 1. si Petrus

Vrban. Papa in epistola 1.

tem

tem sedes apostolorum in ecclesiis excelsæ constitutæ, & præparatæ inueniuntur, ut thronus, speculationem, & potestatem iudicandi, & soluendi, atque ligandi, a Domino sibi datam materiam docent: unde ipse Saluator in euangelio ait, Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo, et quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo. et alibi, Accipite Spiritum sanctũ, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt: ideo ista prætulimus carissimi, ut intelligatis potestatem episcoporũ uestrorum, in eisque Deum ueneremini, et eos ut animas uestras diligatis, & quibus illi non communicant, non communicetis, & quos eiecerint, non recipiatis: ualde enim timenda est sententia episcopi, licet iniuste liget aliquem, quod tamen summopere præuidere debet. confirmat hoc ipsum diuus Athanasius, dum ait. Si nondum soluta sunt tibi uincula, trade teipsum discipulis Iesu: adsunt enim qui soluunt uos, potestate hac a seruatore accepta, quoniam quidquid ligaueritis super terram, erit ligatum, inquit, & in cælo, quidquid solueritis super terram, erit solutum et in cælo. et diuus Ambrosius dum in Nouatianos inuehitur: Sed aiunt se Domino deferre reuerẽtiam, cui soli remittendorum criminum potestatem reseruent: immo nulli maiorem iniuriam faciunt, quàm qui eius uolunt mandata rescindere, commissum munus refundere. nam cum ipse in euangelio suo dixerit dominus Iesus, Accipite Spiritum sanctum, quorum remi-

Matth. 18.

Io. 20.

Athanasius in sermone super illa uerba, Euntes in uicum qui contra uos est. Matth. 18.

Ambr. lib. 1. de pœnit. c2.

Io. 20.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, detenta sunt. Quis est ergo qui magis honorat, utrum qui mandatis obtemperat, an qui resistit? Ecclesia in utroque seruat obedientiam, ut peccatum & alliget, & relaxet: hæresis in altero immitis, in altero inobediens: uult ligare quod non resoluat, non uult soluere quod ligauit: in quo se sua damnat sententia: Dominus enim par ius & soluendi esse uoluit, & ligandi; qui utrumque pari condicione permisit: ergo qui soluendi ius non habet, nec ligandi habet.

Idem lib. 1. de pænit. c. 6.

Item alibi dum eosdem Nouatianos reprehendit. Quod ergo isti possunt consortium habere tecum, qui claues regni non suscipiunt, negantes quòd dimittere peccata debeant: quod quidem recte de se fatentur; non habent enim Petri hereditatem, qui Petri fidem non habent, quam impia diuisione discerpunt: sed hoc improbe, quod etiam in Ecclesia donari peccata negant posse, cum Petro dictũ sit: Tibi dabo claues regni cælorum; & quæcunque ligaueris super terram, erunt ligata & in cælis; & quæcunque solueris super terram, erunt soluta et in cælis: cum & ipse uas electionis dominicæ dicat: Si cui autem quid donastis, & ego: nam & ego quod donaui propter uos in persona Christi. cur igitur Paulum legunt, si eum tam impie arbitrantur errasse, ut ius sibi uindicaret Domini sui? sed uindicauit acceptum, non usurpauit indebitum. et alibi: Similiter impossibile uidebatur per pænitentiam peccata dimitti: concessit hoc Christus apostolis suis, quod

Matth. 16

2. Cor. 2.

Idem libr. 2. de pænit. c. 2.

ab

ab apostolis ad sacerdotũ officia transmissum est: factum est igitur possibile, quod impossibile uidebatur. & alibi: Remitte mihi ut refrigerer, priusquam abeam, & amplius iam non ero: hoc est hic mihi remitte, ubi peccaui: nisi hic remiseris mihi, ibi remissionis ueniam inuenire non potero: quod enim in terra ligatum manserit, ligatum manebit in cælo: propheta enim, & prædicator Ecclesiæ congregandæ, euangelico spiritu indulgentias Domini præuidebat, & præcipienda apostolis, ei Dominus reuelabat: immo hæc erat uetus sententia, ut qui se ligasset in terris, uinctus migraret a corpore: ideo Domiuus, quod ante erat iudicij sui, dedit apostolis, peccata remittendi æquitatẽ, ne cito soluẽda, diu ligata manerent. denique audi dicentem, Tibi dabo claues regni cælorum, & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis. Tibi, inquit, dabo claues regni cælorum, ut & soluas, & liges. hoc Nouatianus non audiuit, sed Ecclesia Dei audiuit: ideo ille in lapsu, nos in remissione, ille in pænitentia, nos in gratia: quod Petro dicitur, apostolis dicitur: non potestatem usurpamus, sed seruimus imperio, ne postea cum uenerit Dominus, & ligatos inuenerit, quos oportuit solui, commoueatur aduersus dispensatorẽ, qui ligatos seruauerit seruos, quos Dominus iusserat solui, dicens, Quoniam qui cognouit uoluntatem Domini sui, et non fecit secundum uoluntatem eius, uapulabit multum: qui autem non cognouerit, & fecit digna plagis, uapulabit minus. merito ergo nõ

Idem super psal. 38.

Matth. 16.

Luc. 12.

remitti-

remittitur, in exilio est, in peregrinationis iniuria perseuerat: hic ergo petenda est uenia, hic enim dictum est, Beati qui nunc fletis, quia ridebitis: hic locus est ueniæ postulandæ: deploremus igitur in terris, ut mereamur indulgentiam: nisi remissum peccatum hic fuerit, non habebimus requiē: si requies non fuerit, non erit uita æterna: si uita æterna non fuerit, non erimus. Item beatus Ephrem Syrus, Hac fide, inquit, fretus princeps apostolici gregis Petrus, cum filium Dei uiui esse Christum Iesum cōfessus esset, claues regni cælestis accepit, potestatemque cælestium, & terrenorum omnium adeptus est. Fatetur hoc idem etiā diuus Chrysostomus, dum ait. sicut Pater tradidit potestatem filio iudicium faciendi, sic filius sacerdotibus. et infra Insania manifesta est despicere tātum principatum, sine quo neque salutis, neque promissorum bonorum compotes fieri possumus: hi sunt enim qui non tantum regenerant nos in baptismo, sed peccata post baptismum remittunt, & ueteris testamenti sacerdotes longe exuperant, qui tantum potestatem habebant probandi a lepra purgatos: at nostris sacerdotibus non corporis lepram, uerum animæ sordes non modo probare, sed & purgare prorsus concessum est. subscribit huic sententiæ diuus etiā Augustinus, dum ait. Has igitur claues dedit Ecclesiæ suæ, ut quæ solueret in terra, soluta essent in cælo; quæ ligaret in terra, ligata essent & in cælo: scilicet ut quisquis in Ecclesia eius dimitti sibi peccata non crederet, non ei dimitterentur,

Luc. 6.

Ephrem in lib. de armatura spirituali.

Matth. 16.

Chrysost. lib. 2 & 3. de sacerd.

Aug. lib. 1. de doctrina Christiana c. 18.

tur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

tur; quisquis autem crederet, seque ab his correctus auerteret, in eiusdem Ecclesiæ gremio constitutus, eadem fide atque correctione sanaretur: quisquis enim non credit dimitti sibi posse peccata, fit deterior desperando, quasi nihil illi melius, quàm malum esse, remaneat, ubi de fructu suæ conuersionis infidus est. Item diuus Gregorius: Libet intueri illi discipuli ad tanta onera humilitatis uocati, ad quantum culmen gloriæ sint perducti: ecce non solum de semet ipsis securi fiunt, sed etiam alienæ obligationis potestatem relaxationis accipiunt, principatumque superni iudicis sortiuntur, ut uice Dei, quibusdam peccata retineant, quibusdam relaxent: sic sic eos a Deo docebat erigi, qui tantum pro Deo consenserant humiliari: ecce qui districtum Dei iudicium metuunt, animarum iudices fiunt, & alios damnant, uel liberant, qui semet ipsos damnari metuebant: horum profecto nunc in Ecclesia episcopi locum tenent, ligandi, atque soluendi auctoritatem suscipiunt, qui gradum regiminis sortiuntur: grandis honor, sed graue pondus istius est honoris: durum quippe est, ut qui nescit tenere moderamina uitæ suæ, iudex uitæ fiat alienæ. Itē Nicephorus Chartophylax. Ligandi soluendique prouincia Pontificibus ipsis a clementissimo Deo nostro demandata est, siquidem ad Petrum ait, quæcunque ligaueris, ligata, et quæcunque solueris, soluta erunt: unde olim omnes oportebat ad ipsos Pontifices accedere, omniaque illis occulta prodere, & sic uel reconciliationem, uel repudiū ferre.

Grego. homil. 26. super illa uerba, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt

Niceph. in epistola ad Theodosium monachum.
Matth. 16.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

ignoro autem qui factum sit, cur hæc minus obseruentur; quamuis existimem Pontifices negotij tædio, frequentique multitudinis turbulentia defatigatos, id operæ ad monachos transmisisse, ad eos scilicet, qui uere probati sunt, alijsque ualeant esse utiles: nihil enim tale inexpertis, & indoctis permiserunt. Item Angelomus, uir in explicãdis sacris litteris omnium scriptorum felicissimus, dum exponit ostiola, quæ fecit Salomon in ingressu oraculi de lignis oliuarum, ait. Cuius ingressus ostiola per significationem multifarie possunt accipi. nã & angelicos spiritus, quorum ministerio in habitationem patriæ cælestis intro ducimur, apertissime designant, & apostolorũ æque, apostolicorumque uirorum, quibus claues regni cælorum sunt datæ, tenent figuram: qui accepta a Domino potestate ligandi, atque soluendi, et dignos intra regni ianuam admittunt, & contumaces, impuros, ac superbos excommunicando, siue anathematizando, ab ingressu uitæ perennis eliminant. Item Petrus Rauennatis Ecclesiæ episcopus, auctor uetustissimus, simul et eruditissimus, Vbi sunt, inquit, qui per homines hominibus remitti peccata non posse præscribunt? qui diabolica semel impulsione collapsos opprimunt, ne resurgant: qui languoribus curã, uulneribus crudeli spiritu subtrahunt, negantque medicinam: qui peccatoribus redeundi desperatione impie resultant. remittit Petrus peccata, & toto cum gaudio suscipit pænitentes, atque omnibus sacerdotibus hanc a Deo cõcessam amplectitur potestatẽ:

Angelomus super 3. lib. Regũ cap. 6.

Petrus episcopus Rauennatis Ecclesiæ in sermone 145.

Matth. 26.

qui

qui poſt regenerationem, niſi pænitentiam repetiiſſet, apoſtolatus gloriã, & uitam pariter perdidiſſet: & ſi Petrus per pænitentiam redit, quis ſine pænitentia ſubſtitit? Item Eſichius ſuper leuiticum, ſacerdotes miniſtros Chriſti in remittendis peccatis, et imponenda pænitentia eſſe ait, unde ſcriptum eſt: quia ſcilicet nõ comederunt filij Aaron quod pro peccato erat in loco ſancto, hoc eſt pænitentiam commiſſi peccati in Eccleſia peragi non fecerunt, quibus hoc præceptum eſt, quos Chriſtus in Eccleſia ſua uicarios cõſtituit. Item Eutichianus Papa martyr. Grauia ſunt nimis, quæ prætulimus, et ualde cauenda: quibus enim regnum Dei excluditur, proculdubio et Eccleſia denegatur: de quibus Dominus in euangelio, poteſtatem apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum annuncians, ait, Quorum dimiſeritis peccata dimittuntur eis; & quorum alligaueritis, alligata erunt: ideſt, quibus Eccleſiam interdixeritis, niſi reconciliati per ſatisfactionem fuerint, ipſis & ianua regni cæleſtis clauſa erit.

Eſichius ſuper leuiticum c.10. & 26. & inueni tur de pænit.di ſtinct.1.c. inter hæc.

Eutichian.epiſtola 2. Vniuer ſis epiſcopis per Siciliam cõ ſtitutis.

Ioan. 20.

De confeſſionis neceſſitate. Cap. IIII.

QVOD *autem neceſſaria ſit omnibus Chriſti fidelibus poſt ſcelerum perpetrationem pænitentia quæ per exhomologeſim fit, clare dilucideue Origenes exponit, cum ait. Quoniam iniquitatem meam pronuncio: pronunciationem iniquitatis ideſt confeſſionem peccati frequentius dixi-*

Origenes ſuper pſal.37.hom.2.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

mus. uide ergo quid edocet nos ſcriptura diuina, quia oportet peccatũ nõ celare intrinſecus. fortaſſis enim ſicut hi qui habent intus incluſam eſcam indigeſtam, aut humoris, uel phlegmatis, ſtomacho grauiter, et moleſte imminentia, ſi uomuerint, releuantur, ita etiam hi qui peccauerunt, ſi quidem occultant, & retinent intra ſe peccatum, intrinſecus urgentur, et propemodum ſuffocantur a phlegmate, uel humore peccati: ſi autem ipſe ſui accuſator fiat, dum accuſat ſemet ipſum, & confitetur, ſimul euomit, et delictum, atque omnem morbi digerit cauſam. tantũmodo circumſpice diligentius cui debeas confiteri peccatum tuum: proba prius medicum cui debeas cauſam languoris exponere, qui ſciat infirmari cum infirmante, flere cum flente: qui condolendi & compatiendi nouerit diſciplinam: ut ita demum ſi quid ille dixerit, qui ſe prius & eruditum medicum oſtenderit, & miſericordem: ſi quid conſilij dederit, facias, & ſequaris, ſi intellexerit, & præuiderit talem eſſe languorem tuum, qui in conuentu totius Eccleſiæ exponi debeat, & curari, ex quo fortaſſis et ceteri ædificari poterunt, et tu ipſe facile ſanari, multa hoc deliberatione, & ſatis perito medici illius conſilio procurantur. Item diuus Hieronymus, ſi quem, inquit, ſerpens diabolicus occulte momorderit, & nullo conſcio eum peccati ueneno infecerit, ſi tacuerit qui percuſſus eſt, & non egerit pænitentiam, nec uulnus ſuum fratri, & magiſtro uoluerit confiteri, magiſter qui linguam habet ad curandum, facile ei pro-

Hier. c. 10. ſuper eccleſiaſtẽ.

prodesse non poterit: si enim erubescat ægrotus uulnus medico confiteri, quod ignorat, medicina non curat. Item Basilius, necessarium, inquit, uidetur ijs, quibus dispensatio mysteriorum Dei cõmissa est, confitenda esse peccata. Item Theodorus archiepiscopus Cantuarien. Quidam Deo solummodo confiteri debere peccata dicunt, quidam uero sacerdotibus confitenda esse percensent, ut tota fere sancta Ecclesia: quod utrunque non sine magno fructu intra sanctam fit Ecclesiam, ita dumtaxat, ut Deo qui remissor est peccatorum, peccata nostra confiteamur, et hoc perfectorũ est, et cum Dauid dicamus; delictum meum cognitum tibi feci, & iniustitiã meam non abscondi: dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei: sed tamen apostoli institutio nobis sequenda est, ut confiteamur alterutrum peccata nostra, & oremus pro inuicem, ut saluemur: confessio itaque quæ soli Deo fit, quod est iustorum, purgat peccata: ea uero quæ sacerdoti fit, docet qualiter ipsa purgentur peccata: Deus namque salutis, & sanctitatis auctor, & largitor, plerumque præbet hanc suæ pænitentiæ medicinam inuisibili administratione, plerumque medicorum operatione. Item Beda discipulus eius. et si in peccatis sit, dimittentur ei. multi propter peccata in anima facta, infirmitate, aut etiam morte plectuntur corporis: unde apostolus Corinthijs qui corpus Domini percipere indigne soliti erant, ait. ideo inter uos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt

Basil. in regula monachorum c. 21.

Theodorus Cã tuarien. archiepiscopus. uide de pænit. dist. 1. c. ultimo.

Psal. 31.

Iac. 5.

Beda super epistolam Iac. c. 5.

1. Cor. 11.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

multi. si ergo infirmi in peccatis sint, & hæc presbyteris Ecclesiæ confessi fuerint, ac perfecto corde ea relinquere atque emendare satagerint, dimittentur eis: neque enim sine confessione emendationis peccata queunt dimitti: unde recte subiungit: Confitemini ergo alterutrum peccata uestra, & orate pro inuicem ut saluemini. in hac autem sententia illa debet esse discretio, ut quotidiana, leuiaue peccata, alterutrum coæqualibus confiteamur; eorumque quotidiana credamus oratione saluari: porro grauioris lepræ immunditiam, iuxta legem, sacerdoti pandamus, atque ad eius arbitrium qualiter, & quanto tempore iusserit, purificari curemus. hunc eundem Iacobi apostoli locum Theophylactus etiam ipse de sacerdotali confessione, non secus quàm Theodorus, ac Beda interpretatur. necessariam autem esse post lapsum, peccatorum confessionem fidelibus dixerat multo ante Bedam, & Theodorum, diuus Augustinus, sacræ & catholicæ eruditionis pater, inquiens. Qui post uxores uestras uos illicito concubitu maculastis, si præter uxores uestras cum aliqua concubuistis, agite pænitentiam, qualis agitur in Ecclesia: ut oret pro uobis Ecclesia: nemo sibi dicat, occulte ago, apud Deum ago, nouit Deus, qui mihi ignoscit, quia in corde ago: ergo sine causa sunt claues datæ Ecclesiæ Dei? frustramus euangelium Dei, frustramus uerba Christi? permittimus uobis quod ille negat? nonne uos decipimus? Iob dicit. Si erubui in conspectu populi confiteri peccata mea. talis iustus

Thomæ 3.p. in add.q.8.arti.3.

Leuit. 13. Luc.5.17.

Aug.hom. 49.

Iob 31.

thesau-

thesauri diuini obryzi, tali animo probatus, ista dicit, & resistit mihi filius pestilentiæ, et erubescit genu figere sub benedictione Dei, quod non erubuit Imperator, erubescit nec senator, sed tantum curialis? superba ceruix, mens tortuosa, fortassis, immo, quod non dubitatur, propterea Deus uoluit ut Theodosius Imperator ageret pœnitentiam publicam in conspectu populi, maxime quia peccatum eius celari non potuit; & erubescit senator, quod nō erubuit Imperator, erubescit nec senator, sed tantum curialis, quod non erubuit Imperator? erubescit plebeius siue negotiator quod nō erubuit Imperator? quæ ista superbia est? nonne sufficeret gehennæ, etiam si adulterium nullum esset? Item diuus Ambrosius necessitatem confessionis peccatorum explicans, ita scribit: Omnis enim Christianus qui uult peccata sua celare, hic spiritualiter uulpes est: sicut uulpes propter fraudes suas latibulis demoratur, ita et peccator tacens propter conscientiam suam, peccatorum foueis delitescit: & sicut illa non audet inter medias hominum turbas morum suorum ostendere fallaciam, ita & hic erubescit in media Ecclesia, cōuersationis suæ nequitiam confiteri. Loquitur autem diuus Ambrosius una cum diuo Augustino de publicis & inuulgatis sceleribus, quibus publica confessio, & pœnitentia debebatur, uti nos inferius, cum de modo confessionis tractabitur, latius enarrabimus. Vulgato autem peccato, si quis de eo sponte non pœniteret, compelli per excommunicationem ad pœnitentiam

Ambr. sermone 89.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 21.11.206

poterat, quemadmodum Theodosius Imperator coactus ad illam publice peragendam per beatum Ambrosium fuit, dum illũ ab ingressu templi prohibuit. de qua re inter cætera ita scribit Theodoretus. Dum Theodosium Augustum ab ingressu templi arceret, dixit. discede, nec uelis priorem iniquitatem hac alia iniquitate augere, neque detrectes uinculum, quod ipse omnium Dominus desuper approbat. & post pauca: memoria enim teneo, inquit Imperator ad Ruffinum magistrum, Dominicam uocem, quæ manifeste dicit, quemcunque ligaueritis in terra, is & in cælo erit ligatus. ibi Ruffinus, ad Pontificem igitur, si placet, curram, precibusque eum adducam, ut soluat uincula tua. non flectetur, inquit Imperator, nota est enim mihi iustitia sententiæ Ambrosii. Quod autem quis ad pænitentiam, ubi scelus innotuit, per Ecclesiam compelli possit, Fabianus Papa martyr clare & luculenter exponit, dum ait: illi uero, qui illa peccata perpetrant, de quibus apostolus ait, quoniã qui talia agunt, regnum Dei non consequentur, ualde cauendi sunt, & ad emendationem, si uoluntarie noluerint, compellendi, quia infamiæ maculis sunt aspersi, & in barathrum delabuntur, nisi eis sacerdotali auctoritate subuentũ fuerit. Similiter & illi, de quibus ipse ait, cum huiusmodi hominibus nec cibũ sumere: quia infamia sunt notati, antequam sacerdotali auctoritate sanentur, & in gremio sanctæ matris Ecclesiæ reintegrentur, quia qui extra nos sunt, nobiscum communicare non

possunt

Theod. lib. 5. ecclesiasticæ hist. c. 18.

Fabianus papa martyr epist. 2. ad omnes orientales episcopos

Gal. 5.

1. Cor. 5.

possunt. Item Prosper Aquitanicus. huc accedit, quod & ipsa peccata sic habentur occulta, uel aliena nobis, uel aliis nostra, ut plerunque & sanctus inter peccatores lateat, et famam sancti obtineat peccator. innocentem, si se tueri non potest, suspicio iudicij incauta condemnat, & reum calliditas ingenii uiuacis excusat. uerumtamen non diuinum, sed humanum fallunt ista iudicium. et quid mirum, si animos aliorum, quales sint, sine ipsorum confessione nescimus, cum nos ipsos ita hodie nouerimus, ut quales futuri simus, crastino nesciamus? cum uero nobis fratres quilibet nostri, sua tanquã medicis uulnera, quibus urgentur, aperiunt, operam dare debemus, ut quantocyus ad sanitatem Deo auctore perueniant, ne in peius dissimulata curatione proficiant, ecce autem crimina quorumlibet si ipsis criminosis confiteri nolentibus, undecunque claruerint, quæcunque non fuerint patientiæ leni medicamento sanata, uelut igni quodam piæ increpationis urenda sunt, & curanda: quod si ne sic quidem æquanimiter sustinentis, ac pie increpantis medela profecerit, in eis, qui diu portati, & salubriter obiurgati, corripi noluerint, tanquam putres corporis partes debent ferro excommunicationis abscindi, ne sicut caro morbis emortua, si abscissa non fuerit, salutem reliquæ carnis putredinis suæ contagione corrumpit, ita isti qui emendari despiciunt, & in suo morbo persistunt, si moribus deprauatis, in sanctorum societate permanserint, eos exemplo suæ perditionis inficiant. porro

Prosper Aquitanicus in lib. de uita contemplatiua.

illi, quorum peccata humanam notitiam latent, nec ab ipsis confessa, nec ab alijs publicata, si ea confiteri, aut emendare noluerint, Deum, quem habent testem, ipsum habituri sunt & ultorem: & quid eis prodest humanum uitare iudiciũ, cum si in malo suo permãserint, ituri sint in æternum Deo retribuente supplicium? quod si ipsi sibi iudices fiant, & ueluti suæ iniquitatis ultores, hic in se uoluntariam pœnam seuerissimæ animaduersionis exerceant, temporalibus pœnis mutabunt æterna supplicia, & lacrymis ex uera cordis compunctione fluentibus, restinguent æterni ignis incendia. et *Augustinus. Agunt etiam homines pænitentiam, si post baptismum ita peccauerint, ut excommunicari, & postea reconciliari mereantur: sicut agunt in omnibus Ecclesiis illi qui proprie pænitentes appellantur. de tali enim pænitentia locutus est apostolus Paulus ubi ait. Ne iterum cum uenero humiliet me Deus apud uos, & lugeam multos ex his, qui ante peccauerunt, et non egerunt pænitentiam super immunditia, & luxuria, & fornicatione, quam egerunt. neque enim scribebat ista, nisi eis qui iam baptizati fuerant. habemus etiam in actibus apostolorum. Simonem iam baptizatum, cum pecunia uellet emere, ut ei per impositionem manus daretur Spiritus sanctus, admonitum a Petro, ut de hoc graui peccato ageret pænitentiam. Verum etsi necessaria post baptismum exhomologesis peccatorum sit, & per eam, ueluti per alteram post naufragium tabulam, reditus in Christi,*

Aug. Seleucianæ epist. 108.

2. Cor. 12.

Act. 8.